

ABSTRACT

(Naděžda Stašková)

The subject of the present study is a description and analysis of English back-formation in the 20th and the beginning of the 21st century. The work mainly focuses on the last part of the given period and aims at highlighting the most typical features of this morphological process today, resulting from its development over the whole century. Based on the analysis of the contemporary situation and on the results of the research of neologisms involved in the process of back-formation, prevailing tendencies for the nearest future have been drawn and possible subjects for further research have been suggested. Investigation of an overall sample of 768 back-formed units has resulted in the following conclusions: Productivity of back-formation remains on the same level as it was in the first half of the 20th century. The most productive process is formation of verbs from action nouns, which has grown significantly. Back-formation of verbs from agent nouns has decreased, formation of verbs from adjectives almost disappeared. Adjectives can be seen as a minor source of back-formed nouns, probably decreasing in productivity. There is a growth in involvement of compounds in this process. The most frequent subtracted suffixes are *-ing*, *-ion/-ation* and *-er*, all of them being involved in the formation of verbs. Stylistically unmarked units prevail, but they are often limited in use. Prefix back-formations continue to be formed. Inflectional back-formations seem to decline. The class of adjectives back-formed from agent nouns is a new type that might continue in occurrence. As far as expectations for the future are concerned, the predominance of back-formation of verbs from action nouns will probably continue – it is the most easily functioning process. Formation of nouns from adjectives will probably decrease in productivity. The same applies to formation of verbs from agent nouns: it seems to be decreasing, perhaps as a result of competition with action nouns. Suffix *-ing* is growing in frequency and will be probably more and more often involved in the process of back-formation. Stylistically unmarked words will probably form the main volume of back-formed words, but technically and scientifically marked words have also potential in the given process. Compounds will probably become a more frequent source and so the result of back-formation in English.

ABSTRAKT

(Naděžda Stašková)

Předmětem této studie je popis a analýza zpětného tvoření v angličtině ve 20. a na začátku 21. století. Práce se zaměřuje zejména na poslední etapu daného období a klade si za cíl určit nejtypičtější rysy tohoto slovo tvorného procesu v současnosti. Na základě analýzy současné situace a výsledků výzkumu neologismů, které se účastní procesu zpětného tvoření, jsou také charakterizovány převažující tendence pro nejbližší budoucnost a dále navrženy možnosti dalšího zkoumání v této oblasti jazyka. Z výzkumu celkového vzorku 768 zpětně utvořených slov byly vyvozeny následující závěry: Nejproduktivnější proces zpětné derivace je tvoření sloves z dějových substantiv; ve srovnání se situací v první polovině 20. století lze hovořit o poměrně dramatickém nárůstu tohoto typu. Zpětné tvoření sloves z konatelských substantiv významně pokleslo v produktivitě. Zpětné tvoření sloves z adjektiv téměř zaniklo. Adjektiva mohou být považována za menší zdroj zpětně utvořených substantiv, produktivita tohoto procesu má klesající tendenci. Narůstá podíl složených slov účastnících se tohoto procesu. Nejfrekventovanější odtržené sufixy jsou *-ing*, *-ion/-ation* a *-er*, přičemž všechny jsou zapojeny do tvoření sloves. Stylisticky neutrální slova převládají, avšak jsou často omezena v užití. Zpětné derivace vzniklé odtržením předpony stále vznikají. Flektivní zpětné derivace téměř zanikly. Kategorie adjektiv zpětně utvořených z konatelských substantiv představují nový typ, který by se mohl dále rozvíjet. Pokud jde o očekávaný vývoj v budoucnosti, převaha tvoření sloves z dějových substantiv bude pravděpodobně trvat – jde o nejsnadněji fungující proces. Produktivita tvoření substantiva z adjektiv bude pravděpodobně mít dále klesající tendenci. Totéž platí pro tvoření sloves z konatelských substantiv: zdá se, že jeho produktivita klesá, zřejmě v důsledku konkurence se substantivy dějovými. Frekvence sufixu *-ing* roste, sufix bude pravděpodobně stále více zapojen do procesu zpětného tvoření. Stylisticky neutrální slova budou pravděpodobně tvořit největší podíl zpětně utvořených slov, avšak odborné termíny a naučně zabarvená slova představují rovněž významný potenciál v daném procesu. Složeniny budou pravděpodobně stále častějším zdrojem, a tedy i výsledkem zpětného tvoření v angličtině.